

БЛАГА ОЛЬГА БОГДАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальноправових та гуманітарних дисциплін
Івано-Франківського юридичного інституту,
кандидат педагогічних наук, доцент*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Сучасне розуміння та підходи до створення правового суспільства проходять процес переосмислення та доходять висновку, що це комплексна наукова і практична проблема. Тож закономірним є той факт, що з'являються нові галузі правової науки (філософія права, соціологія права, теорія управління в сфері правопорядку, юридична педагогіка, юридична психологія, етика юриста, інформаційне право, місцеве самоврядування, ораторське мистецтво тощо), які ґрунтуються на міждисциплінарних зв'язках та взаємозбагачуються різними науковими досягненнями для максимального цілепокладання – виховання юриста майбутнього, формування компетентностей, необхідних для розуміння природи і функцій права, змісту теоретичних засад (доктрин), принципів і основних юридичних інститутів, застосування права, а також меж юридичного регулювання різних суспільних відносин. Здобувачі юридичної освіти повинні бути готові до захисту прав людини та основоположних свобод, утвердження верховенства права, будучи відданими принципам людської та професійної гідності, справедливості, рівності, неупередженості, незалежності, співпереживання та дотримання високих етичних стандартів [1].

Тому на державному рівні необхідно враховувати педагогічні закономірності, механізми і феномени, рівень освіченості та культури, правову компетентність та вихованість не лише кожної людини, а й народу в цілому для створення в педагогічно коректній законотвірчій політиці високої педагогічної якості кожної правової настанови, а на місцях – для забезпечення педагогічно грамотної муніципальної, управлінської нормотворчості [2].

Усвідомлення актуальності зазначених вимог зумовило появу нових науково-педагогічних досліджень різних аспектів професійної підготовки юристів (О. Бандурка, В. Галузинський, Ф. Думко, В. Дяченко, С. Сливка, В. Тацій, М. Шерман, Г. Яворська та ін).

Наведемо приклад. У своїй поведінці та відносинах люди керуються крім права й ідеологічними, культурними, моральними, релігійними, корпоративними, соціально-психологічними (традиції, звичаї, мода, заборони тощо) соціальними нормами. Вони впливають як на правову, так і на інші сфери. Психологічне прийняття тих чи інших норм, орієнтація своєї поведінки на них визначаються рівнем вихованості, освіченості, культурності, соціальної зрілості, моральності народу, його

соціальних груп і окремих громадян. У свою чергу, це визначає нерозривний зв'язок законності і правопорядку з педагогічною системою суспільства, успішністю функціонування в ньому інститутів виховання, освіти, навчання і розвитку, що впливають на колективну й індивідуальну поведінку громадян, які розуміють або заперечують православляння поведінку та дотримання суспільних норм [2].

Зазначаємо, що злочинність як соціальне явище має серед інших причин та умов виникнення також і педагогічні – вади: системи освіти в суспільстві, системи сімейного виховання, процесу формування правової позиції та правової культури молоді, громадянського виховання, реалізації педагогічної функції засобами масової інформації тощо. Індивідуальні причини появи і розвитку девіантної поведінки, яка завершується злочином, майже завжди пов'язані з низькою педагогічною культурою сім'ї, педагогічною занедбаністю особистості, конфліктним та асоціальним стилем виховання; недостатнім рівнем педагогічної культури викладачів, недостатньою правовою освіченістю, навченістю, вихованістю, соціальною відстороненістю тощо.

Таким чином доходимо висновку, що здійснення професійної діяльності потребує відповідної кваліфікації фахівця, що, в свою чергу, є неможливим без засвоєння знань необхідного рівня та професійної підготовки. Ось чому питання використання педагогічних методів та технологій є провідним під час фахової підготовки майбутніх юристів (О. Алексюк, Ю. Бабанський, В. Безпалько, Б. Блум, В. Бондар, Д. Брунер, Г. Грейс, Дж. Керол, В. Коскарллі, М. Кларін, В. Лозова, Л. Ланда, І. Підласий, О. Рівін, Н. Талізін, Н. Шуркова та ін.). Завдання, принципи, форми, методи, прийоми реалізації й удосконалення цих технологій теж педагогічні.

Впровадження і використання педагогічних технологій у процесі фахової підготовки юристів створює передумови для інтенсифікації навчального процесу, сприяє розкриттю, збереженню і розвитку фахових якостей студентів. Зокрема, з'являється можливість більш ефективно вирішувати цілу низку дидактичних завдань: 1) інтенсифікувати навчальний процес; 2) розширювати світопізнавальну діяльність студентів; 3) впроваджувати різноманітні форми і методи навчально-виховної роботи; 4) сприяти подоланню інформаційного та психологічного бар'єрів; 5) формувати стійку мотивацію студентів на основі використання сучасних матеріалів, актуальних проблем.

У цій роботі велику роль відіграє застосування різних педагогічних методів: проблемно-пошукові методи, навчання у малих групах, пізнавальні ігри, засоби мультимедіа, кейс-технології, самостійна робота студентів, алгоритмізація та ін. З упровадженням у навчально-виховний процес сучасних технологій викладачі все більш освоюють функції консультанта, порадирика, вихователя.

Зокрема, актуальним є інтерактивне навчання – навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де студент і викладач є рівноправними, рівнозначними

суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють [3, с. 9]. До особливостей інтерактивних прийомів навчання можна віднести: вимушену активізацію процесу мислення студента (незалежно від його бажання, він включається в загальний процес обговорення й активізує свою позицію); досить довгий термін активності студента (протягом усього заняття), тому що потрібно уважно слідкувати за відповідями інших; високий ступінь самостійності суджень, відповідальності за власні дії, велику емоційність; постійну взаємодію студентів один з одним та викладачем [4].

Нині не виникає питання «чому вчити»: існує велика кількість наукової літератури та багато інформації у мережі Інтернет. Проте є проблема вміння викладача застосувати професійні методи, які б допомогли навчити майбутніх фахівців формам і прийомам використання першоджерел, критичному аналізу законодавства, самостійному пошуку розв'язання юридичних питань. Сучасна юридична освіта спрямована на формування у випускників не абстрактних певних знань, відірваних від повсякденного життя, а особливих навичок, спрямованих на здатності застосування знань та умінь на практиці, в реальній справі. Сьогодні викладач повинен вміти: проєктувати навчальний процес, поєднувати різні підходи до технології навчання, знаходити оптимальні для кожного заняття форми й методи навчальної роботи, застосовувати інноваційні методи навчання, розв'язувати творчі, проблемні задачі професійно-педагогічної діяльності.

Список використаної літератури:

1. Концепція розвитку юридичної освіти | Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/osvita>
2. Рибачук А. В. Застосування педагогічних технологій у процесі фахової підготовки майбутніх юристів / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Вінниця, 2010. 210 с.
3. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібн. / за ред. О. І. Пометун. К. : А.С.К., 2004. 192 с.
4. Луппа В. А. Інноваційні методи підготовки юристів у ВНЗ. URL: <https://periodicals.karazin.ua/article/download>

Ключові слова: сучасна юридична освіта, підготовка майбутніх юристів, інтерактивні методи навчання, педагогічні технології.

Ключевые слова: современное юридическое образование, подготовка будущих юристов, интерактивные методы обучения, педагогические технологии.

Key words: modern legal education, training of future lawyers, interactive teaching methods, pedagogical technologies.